

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 5 januari 2012

MEDITATIE

Jezus' toenemen in wijsheid

Wat vermeldt de Schrift over de tijd vanaf dat Jezus een Kindeke was tot Zijn dertigste levensjaar? Ogen-schijnlijk is dat niet zoveel. Ogen-schijnlijk!

Want wat we in Luk. 2:40 lezen is veel en vol! Nee, niet voor vlees en bloed, dat allerlei kinderverhalen weten moet. Maar het geloofsoog wordt een gepast en gewillige Zaligmaker geopenbaard. Want er wordt gewezen naar het Kindeke Jezus tot wasdom komend naar lichaam en geest, naar de gewone loop der natuur, en dat Hij vervuld werd met wijsheid. Gedurende dertig jaar - tot Zijn doop in de Jordaan toe - werd Jezus trapsgewijs al meer en meer vervuld met wijsheid. Dat is: Naar Zijn *menselijke natuur* werd Hij bekwaam gemaakt door de Heilige Geest, gelijk gesproken is door de profeet Jesaja, Jes. 11:2, Jes. 61:1. Wonderlijk is deze waarheid! Overdenk toch dat Jezus de tweede Persoon in het goddelijke Wezen is. Dat in Hem woont de volheid der Godheid lichamenlijk. Moest dan Hij, Die naar Zijn Godheid de eeuwige

**En het Kindeke werd...
vervuld met wijsheid.**

Luk. 2:40

**En Jezus nam toe in
wijsheid...**

Luk. 2:52

Wijsheid is, naar Zijn menselijke natuur vervuld worden? Vervuld worden met wijsheid door de Heilige Geest? Hij, Die immers het Verstand Zelf is, Spr. 8:14 - verrijkte Hij Zijn zwakke menselijke natuur niet onmiddellijk uit de schatten van Zijn Eigen goddelijke volheid?

We lezen in Filipp. 2:6: "Die in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode even-gelijk te zijn..." Het leert ons dat Jezus, zijnde waarachtig God, onbelemmerd en rechtstreeks toegang had tot de gehele volheid Gods. En mens geworden in de volheid des tijds, zou Hij Zijn goddelijke rechten kunnen doen gelden. Had Hij gedurig gebruik gemaakt van Zijn Godheid, en Zich voortdurend in

die heerlijkheid aan de mensen getoond, Hij zou God niet beroofd hebben.

Weet ge wat wél een roof was? Dat Adam God gelijk wilde wezen. Adams roverij was, dat hij stond naar goddelijkheid! Maar alzo was het bij de tweede Adam niet, want Hij is Gode even gelijk. En toch, mens geworden zijnde, heeft Hij van Zijn Godheid geen gebruik gemaakt om Zijn mensheid te vervullen. Maar waarom dan niet? Er staat in Filipp. 2:7 "Maar heeft Zichzelf vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende, en is de mensen even gelijk geworden." Hij heeft Zichzelf dus vernietigd. Dat is: ontledigd. Jezus vernederde Zich vrijwillig in gehoorzaamheid aan Zijn Vader, Zijnde in de staat van Zijn vernedering is Hij de mensen in alles gelijk geworden (uitgenomen de zonde), en weerhield Hij Zich om Zijn mensheid gedurig en onmiddellijk te versterken uit Zijn Godheid.

O, onzegbaar diepe maar gans vrijwillige vernedering! Nee, niet dat Hij Zijn Godheid heeft afgelegd toen Hij in de wereld was - dat zij verre! Want dan? Hij heeft Zijn Godheid verborgen achter het voorhangsel van Zijn menselijke natuur, en *Zijn Godheid niet gebruikt dan alleen wanneer het was naar 's Vaders welbehagen*. Dán openbaarde de volkomen gehoorzame Knecht des Vaders enige heerlijke stralen van Zijn almacht en alwetendheid - toen Hij Nathanaël kende, zieken genas, doden opwekte en wandelde op het water. Maar voorts werd Hij heilig eenvoudig in gedaante gevonden als een mens, in de gestaltenis van een dienstknecht: 's Vaders Knecht.

Deze dienstknechtgestalte was zichtbaar voor het natuurlijke oog, terwijl de gestaltenis Gods Zich aan het gezicht onttrok. Ja, Zijn menselijke natuur behoefde bekwaammaking door de Heilige Geest. En die bekwaammaking heeft Hij volkomen ontvangen, want Hij is gezalft met de Heilige Geest zonder mate. Die bekwaammaking ging al maar door

Inhoud

90e jaargang

Nr. 14

- 1 Jezus' toenemen in wijsheid
- 2 Rust bij het altaar
- 3 Een psalm, een lied: Psalm 1 (1)
- 4 Na kerst: Waar ging het om bij Kerst?
- 5 Uit het onderwijs: Instant behoeftebevrediging
- 5 Even maar...
- 6 Van overzee:
Ambtsdragerconferentie: over de prediking
- 8 De waakzaamheid van Walcheren
- 10 Boekennieuws
- 10 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 11 Kerkdiensten

vanaf Zijn geboorte tot Zijn dertigste levensjaar.

Het is als klinkt in Luk. 2:40-52 de vraag: Wilt ge er een voorbeeld van dat Jezus vervuld werd met wijsheid? Het antwoord wijst naar de 12-jarige Jezus. Toen reeds ontzetten zich allen die Hem hoorden over Zijn verstand en antwoorden, Luk. 2:47. Men stond versteld.

Men was van zijn stuk gebracht.

Verbijsterd verbaasd hoorden de rabbiën naar Hem. En dán lezen we in het laatste vers van Lukas 2 dat Jezus *toe nam* in wijsheid, en in grootte, en in genade hij God en de mensen. De Heere wil daarmee zeggen: Merkt er toch op, was Jezus reeds op twaalfjarige leeftijd reeds zo bijzonder vervuld met wijsheid, hoe is Hij dan wel niet vervuld geweest met wijsheid toen Hij dertig jaar oud was, aanvangend zijn openbare bediening in Israël! Ja, zó

vervuld met wijsheid, dat in Hem al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen zijn, Kol. 2:3.

En Hij nam toe in wijsheid. Wie zal deze waarheid recht kunnen bevatten?

De eeuwige God wilde geboren worden en Kind zijn. De opperste Wijsheid wilde bekwaam gemaakt worden. Oneindige Wijsheid wilde vervuld worden met wijsheid.

Het Verstand wilde toenemen in wijsheid. Die met de Vader onderhandelde van eeuwigheid, werd 's Vaders raad ontsloten door de Geest.

Werkelijk, dit is niet te bevatten, doch dat we deze waarheid kinderlijk leerden geloven en door genade leerden bewonderen. Want het wijst Jezus aan in Zijn diepe vernedering - hoe gewillig en volvaardig!

Ja, Hij is gehoorzaam geworden tot de dood, tot de dood des kruises. Daar-

om is Hij uitermate verhoogd. Toen hernam Hij weer Zijn goddelijke rechten, gebruikend alles wat Hem als de Zoon, Die de Vader even gelijk is, toe komt, ja Eigen is. Gelijk Hij gesproken heeft, Jes. 17:5 "En nu verheerlijk Mij, Gij Vader, bij Uzelven, met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was."

Hoe vervloekt is dan mijn onwil.

Mijn hoogmoed, die bruist omdat ik niet de minste wil zijn. Een goddeloos mens, kan alleen door deze Zaligma-ker behouden worden.

Een dwaas, één die onvernünftig is en niets weet, alleen door Hém wijs gemaakt. Is de overdenking van dit Kindeke u wel eens ten hoogste zoet geweest? Geopenbaard aan het hart? Of is er voor dit Kindeke nooit plaats gemaakt?

Genemuiden,

ds. C. Hogchem

Rust bij het altaar

Nieuwjaarswens

We staan weer aan het begin van een nieuw jaar. Wat geweest is, komt niet meer terug. Gods raad zal door de hand van de Middelaar worden volvoerd. Christus Jezus, Die gisteren en heden Datzelfde is, en in der eeuwigheid. Dat geldt ook voor het komende jaar. De Heere geve ons de genade om daarin onze levenstroost en persoonlijke rust te vinden.

We wensen al degenen die betrokken zijn bij De Saambinder *Gods onmisbare zegen* toe! We denken natuurlijk allereerst aan u (en jou!) als onze lezer. Trouwe lezer, naar we van harte hopen. Maar vervolgens ook aan de deputaten tot behartiging van de belangen van De Saambinder. Zij denken tijdens de vergaderingen mee met de redactie wat de inhoud van ons blad betreft. Ook het financiële beleid en allerlei praktische zaken wordt door hen vormgegeven. We denken aan de medewerkers van het Kerkelijk Bureau in Woerden

en niet te vergeten aan Drukkerij Verloop uit Alblasterdam waarmee een zeer goede samenwerking mag zijn. Wekelijks mag ons kerkelijk blad verschijnen. Onze scribenten zorgen voor de juiste hoeveelheid kopij. Deze broederlijke medewerking waarderen we ten zeerste. Gods zegen moge op al deze arbeid rusten in 2012!

Ook dit jaar hopen we als redactie dat de artikelen opbouwend en samenbindend mogen zijn. Allereerst zien we er naar uit dat het mag zijn tot eer des Heeren en tot zegen van de lezers.

Aan de lezers denken we vooral in deze nieuwjaarswens. We hopen dat ouderen én jongeren op een positieve wijze betrokken zijn en blijven bij ons kerkelijk blad. Het is niet gemakkelijk om in deze tijd een bijbelse plaats in te nemen in deze maatschappij. De bijbelse opvattingen worden steeds meer afgebroken en verbannen naar de marge van onze samenleving. Als

kerkelijk blad wensen we een bescheiden bijdrage te leveren om staande te kunnen blijven in deze roerige tijd. Maatschappelijk en kerkelijk. Het gaat erom dat het 'alzo spreekt de Heere' doorklinkt in de bijdragen aan ons blad. Dan gaat het ook in 2012 niet over opvattingen van mensen, maar om het Woord van de Heere. Zijn geopenbaarde wil en heilzame wet moge ons tot leiding zijn.

Wat zal dit jaar ons brengen? We weten het niet. Ook Jakob ging een onbekende toekomst tegemoet toen hij naar Egypte ging. Hij durfde de grens naar de toekomst niet over zonder een altaar te bouwen (Gen. 46:1). Ook nu is er alleen rust bij het Altaar, de Christus der Schriften. De zegen uit Hem wensen we u van harte toe, persoonlijk, huiselijk en ambtelijk, voor het jaar onzes Heeren 2012.

Namens de redactie,
ds. C. Neele

Psalm 1

INLEIDING BIJ DE NIEUWE SERIE BIJBELSTUDIES IN 2012

Een psalm, een lied

Bijbelstudie over de psalmen

Dit kalenderjaar gaan de Bijbelstudies over het thema 'Een psalm, een lied'. Wekelijks wordt een kort artikel geschreven over een bepaalde psalm. De titel is ontleend aan de eerste twee woorden van Psalm 92, die in het Hebreeuws er steeds boven afgedrukt worden.

Het Hebreeuwse woord voor psalm is 'mizmoor'. Het zou vertaald kunnen worden door 'een spreekgezang met snaarbegeleiding'. De Griekse vertaling van 'mizmoor' is 'psalmos' waarvan ons woord psalm is afgeleid. Onze vormgever van drukkerij Verloop, Cees Deelen, heeft er weer een passend logo bij gemaakt.

De psalmen worden wel eens 'de geestelijke apotheek' genoemd. De dichters laten zich in hun hart kijken. Hun geestelijke vreugde wordt bezongen. Maar ook lezen we van droefheid en vragen. Wat kan er allemaal niet omgaan in het hart? Als het ons aan woorden ontbreekt en de overdenking in ons spreekt. De Heere geve dat deze rubriek tot onderwijs mag zijn. Ook tot vertroosting. Boven alles dat Christus in de psalmen ontmoet mag worden. Dan komt God aan Zijn eer.

ds. A. Schot

ds. C. Neele

'Want de HEERE kent den weg der rechtvaardigen, maar de weg der goddelozen zal vergaan.'

Psalm 1:6

De inleiding van de statenvertalers op het psalmenboek is rijk van inhoud. 'Sommigen noemen het (psalmenboek, CN) een lusthof, apotheek en trezoor of schatkamer der Christenen; anderen een anatomie of ontleding der gelovige zielen, een spiegel van Gods menigvuldige en ondoorgrondelijke genade; insgelijks, een volkomen sommier of kort begrip des gansen Bijbels, der Wet en des Evangelies, of van Gods ware kennis en dienst'.

Tijdens het vertalen is de stem van de Heere gehoord. De statenvertalers vonden de vragen van hun hart verklaard. De Heere stelle ook de overdenkingen die wij nu mogen beginnen in De Saambinder tot een eeuwige zegen.

In Psalm 1 vinden we een beschrijving van de wandel en godzaligheid van de kinderen van God. Maar er wordt ons ook een scherpe tegenstelling aangewezen. Tegenover het geluk van het volk van God wordt de aard en de ellendige toestand van de goddelozen beschreven.

Het is opmerkelijk dat dit omschreven staat in de eerste psalm. Het grote onderscheid tussen het volk van God en de mensen buiten God wordt immers door het gehele psalmenboek gezien? De eerste psalm plaatst ons voor de spiegel met de vraag wie wij eigenlijk voor God zijn. Op die vraag moet een antwoord komen. Als we moeten vaststellen dat we nog buiten de Heere zijn, zullen alle veroordelingen in de psalmen tegen ons getuigen. Als de beginselen van genade in ons hart gevonden mogen worden, zullen de vertroosting en bemoedigingen uit het psalmenboek ons deel zijn. De Heere geve licht over ons leven, opdat we eerlijk met onze ziel zouden omgaan.

In Psalm 1 staat scherp omschreven wie de Heere dient en wie Hem niet dient. Ontloop deze spiegel niet. Er is een eerlijk onderscheid, maar dit is ook een eeuwig onderscheid. Het is eeuwig goed of eeuwig fout. Een tussenweg wordt ons in de Schrift niet aangewezen.

Calvijn schrijft in zijn uitleg over vers 3 uit de eerste psalm: 'Er is dan een stille tegenstelling tussen de kracht van een boom, geplant in een besproeide plaats en het kwijnende voorkomen van een, die, ofschoon hij liefelijk groent, toch vanwege de onvruchtbaarheid van de grond spoedig verdord'.

De vraag komt aan het einde van de eerste psalm tot ons: Welke weg gaan wij, brengt onze levensboom goede vruchten voort?

Poortugaal, ds. C. Neele

Ouderschap

De pijn van kinderen die dwalen,
En menen dat het goed zal zijn,
Is niet in woorden te vertalen.
't Doet menig ouderharte pijn.

Ze willen eigen wegen gaan,
En weten niet dat Hij ons leert,
Dat niemand kan voor God bestaan,
Tenzij Zijn toorn is afgekeerd.

De keuze zit in hun verstand.
Maar dat is enkel duisternis.
Zij houden vast met hart en hand,
Terwijl hun hart toch dwaalziek is.

De waarheid van Zijn lieve Woord,
Wat wijs kan maken tot behoud,
Heeft niet hun hele hart bekoord.
Laat de ernst ervan hun koud?

Toch is er balsem voor die wonden
Van menig treurend ouderhart.
Als zij maar eens geloven konden,
Zijn liefde breekt het hardste hart.

God zelf zegt ons: 'Ik word gevonden
Van die naar Mij niet vragen wil'
Al zagen zij nog nooit hun zonden,
Zijn Geest maakt al hun woeden stil.

Leer mij o Heer in stil vertrouwen
Voor U te buigen in 't gebed.
Wilt U uit hen Uw Kerk nog bouwen.
Geeft in hun hart Uw Woord en wet.

Opdat zij eenmaal met de schare
Die juichen zal voor Uwe troon,
Hen stemmen dankend mogen
paren,
Ter ere van Uw lieve Zoon.

N. Hoogendoorn - van Berkum

Na kerst

Waar ging het om bij Kerst?

De kerstdagen liggen weer achter ons. Heel wat dingen zijn gezegd en beluisterd. Ook waren er allerlei uitnodigingen voor kerstnachtsdiensten. Één ervan wil ik even noemen. Tot lering en tot inkeer.

Er gleden verschillende folders in de brievenbus de afgelopen dagen. Daar waren ook wat folders bij die uitnodigden tot het bijwonen van godsdienstige of kerkelijke bijeenkomsten. Eén folder was opmerkelijk. Het was een uitnodiging van 'de Doorbrekers', een gemeenschap die in Barneveld en Amersfoort aan de weg timmert. Men belegt samenkomsten waar heel veel mensen naar toe gaan. Zo werden er rond het Kerstfeest twee samenkomsten belegd waarbij in totaal ruim 4000 mensen kwamen opdagen. Ook moesten er nog velen naar huis worden gestuurd. Er was geen plaats meer.

De bijeenkomsten hadden een speciaal karakter. Kerstnachtsdiensten werden een 'heerlijk avondje uit' met 'mooie solo's', 'sfeervolle samenzang' en 'een swingend koor'. De kerstboodschap was 'begrijpelijk' en mensen konden meegenieten. Ieder was welkom. Tot zover maar even de uitnodiging die door de brievenbus werd gedaan.

Pijn

Reeds vaker is er in de kolommen van De Saambinder op het verkeerde van dergelijke bijeenkomsten geweest. Ook in het RD las ik onlangs van ds. W. Dekker dat het optreden van 'de Doorbrekers' meer met kerkvernietiging dan met kerkvernieuwing heeft te maken. Een terechte opmerking, lijkt mij. Maar, er is iets wat heel veel pijn doet. Iets wat raakt tot in het diepst van je gebeente. Het is een vraag, een opmerking: hoeveel jongeren die in de bevindelijke gereformeerde kerken (OGG, GG, GGiN, etc.) zijn gedoopt zullen bij die nachtdiensten van 'de Doorbrekers' zijn geweest? Hoeveel ouders hebben hun kinderen met tranen in hun ogen zien gaan? Toch niet met droge ogen? Het zullen er niet weinig geweest zijn, vrees ik. Jongeren

die weten wat Lukas zegt in hoofdstuk twee en die desondanks van Kerst een heerlijk avondje uit maken. Jongeren die kennelijk niet meer goed weten dat de Heere in een kribbe werd gelegd? Jongeren die misschien nog nooit met eigen ogen iets hebben gezien van de kracht van de ware godzaligheid? Kortom, zulke uitnodigingen laten je niet onberoerd. Het zijn immers ónze kinderen!

Inkeer

Het Kerstfeest gaat over de geboorte van Christus. Inmiddels hebben we daar, ook in de kerk, zo het één en ander omheen gebouwd. Dit jaar viel het gelukkig mee, maar andere jaren loop je van de ene bijeenkomst naar de andere bijeenkomst. Soms word je er een beetje moe van. En ook in de kerk wordt gepreekt over de geboorte. Hoe wordt dat verwerkt? Sommige mensen vinden het fijn om te horen. Anderen kunnen zo aangenaam gesteld zijn. Weer anderen hebben een hoopje voor de toekomst. Want Kerstfeest is iets van het begin. Een beetje emotie, wat gemoedelijkheid en bemoediging en dan wordt voor sommigen het Kerstfeest iets om te genieten. 'De Doorbrekers', de wereldse mensen, de kerkmensen, allemaal genieten ze van het Kerstfeest. Genieten van de boodschap van het Kind dat in de kribbe werd gelegd. Maar is dat nu Kerstfeest? Is Kerstfeest iets waarbij mensen genieten, kostelijk zijn, wat ruimte krijgen? Of gaat het om iets anders?

Waar ging het eigenlijk om in de achterliggende dagen? Was dat niet de diepe vernedering van de gekomen Zaligmaker. Het begin op weg naar de diepten van de helse angsten en de dood. Dat Hij moest en wilde bukken om goddeloze zondaren zalig te maken? Dat er Eén is gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren was?

Troost

Het oude troostboek, onze Catechismus, heeft het ook over Kerstfeest. De Heidelberger legt uit waarom de geboorte nodig was en welk nut de

geboorte heeft. Kerst brengt bij de nameloze verlorenheid en diepe ellende waarin ik ontvangen en geboren ben. Kerst gaat niet meer over een verkeerde gedachte, een verkeerde opmerking, maar over mijn zondige bestaan vanaf mijn geboorte. Kerstfeest wil zeggen dat ik in mijn hele bestaan niet deug voor God. Kerst wil zeggen dat ik met de goddeloze wereld voor God op één hoop lig (dr. H. F. Kohlbrugge). Dat ik een walgelijke zondaar ben voor God.

De kribbe is de boodschap van onze schuld, schande en verlorenheid. Die geestelijke schuld moet betaald en die moet geboet. En wat is dan de troost? De kribbe bleef niet leeg. Daarin werd de Christus der Schriften gelegd, opdat Christus met 'Zijn onschuld en volkomen heiligheid mijn zonde, waarin ik ontvangen en geboren ben, voor Gods aangezicht bedekt', vergeeft.

Kerst is een heilsfeit en vervolgens de uitgaande daad van de ziel naar deze Zaligmaker. Dan ontvangen goddeloze mensen heil. Om niet. Door Zijn

gerechtigheid. Kijk, daar gaat het om. Ook vandaag. Als Christen in de Christenreis op deze Heiland mag zien dan lezen we: tranen van dankbaarheid wellen op in zijn ogen! Inderdaad met

tranen in de ogen de heerlijkheid van het vleesgeworden Woord aanschouwen. Vol van genade en waarheid.

Amersfoort,

ds. W. Visscher

UIT HET ONDERWIJS

Instant behoeftebevrediging

'Rij nu een dure auto en betaal in 2015'. 'Waarom wachten? Geld lenen is ook een optie'. Het zijn kreten die u in het dagelijks leven zomaar tegen kunt komen. Reclamemakers proberen te verleiden tot riskante aankopen. Zouden deze reclamekreten 50 of 100 jaar geleden gewerkt hebben? Onze huidige cultuur, voor zover daar nog sprake van is, kenmerkt

zich onder andere door de instant behoeftebevrediging.

Ongeduld

Wij zijn ongeduldig geworden. Alles moet snel en efficiënt. Adverteerders en kredietverstrekkers spelen daarop in. Zij benadrukken de redelijkheid van de directe behoeftebevrediging. Geld sparen is ouderwets. Geld lenen

Even maar...

Zou hij het wel doen? Even nog een twijfeling, maar dan haalt de middelbare scholier diep adem en klopt op de deur van zijn teamleider. 'Ja!' Hij kan binnenkomen.

Vriendelijk kijkt de teamleider naar de tweede-klasser. Wat groeien deze jongens toch in korte tijd snel door. Hele kerels zijn het al, op hun veertiende.

'Zeg het eens', nodigt de teamleider hem uit.

'Mijn mobieltje', klinkt het wat onhandig.

Een vragende blik van achter het bureau. 'Ja, jouw mobieltje. Dat ligt hier sinds vorige week in mijn kast.'

'Mag ik hem terug hebben?', probeert de jongeling.

'Jazeker mag jij dat ding terug hebben... Zodra de twee weken om zijn.'

De jongeman kijkt wat hulpeloos. 'Mag ik hem niet nú al terug hebben als ik beloof dat ik niet meer

zal sms-en tijdens de les?'

De teamleider houdt van zijn werk, hij houdt van deze jonge mensen. Hij weet goed wat ze nodig hebben. Liefde. Echtheid. Eerlijkheid. Duidelijkheid.

Daarom zegt hij: 'Joh, ik snap dat je dat ding graag terug wilt. Maar afspraak is afspraak. Beloofd is beloofd.'

En dan komt het. 'Maar mag ik hem dan niet even vasthouden? Even maar?'

De ogen van de teamleider twinkelen. Dan opent hij zijn kast en met een plechtig gebaar legt hij de strak vormgegeven, glimmende smartphone in de handpalm van de jongen. Deze kijkt er naar, houdt hem met een teder gebaar vast. Een jonge kerel van 1.80 meter die bijkans verliefd is op een praatdoosje, een kijkdoosje, een contactdoosje. Zwijgend legt hij het geval weer terug. 'Bedankt, meneer. En tot ziens.'

Is dit nu echt gebeurd? Werkelijk waar.

Die mobieltjes zijn allang geen telefoontjes meer. Zo'n klein computertje is een geïntegreerd stuk van je leven. Je kunt er mee lezen en schrijven. En veel meer dan dat. Voor velen is het geen instrument meer, geen gereedschapje, maar een stukje van hun identiteit. Dus: een stukje van hun *mens-zijn*. Alarmerend.

Pas zag ik een jonge moeder achter haar kinderwagen lopen. Was ze blij? Keek ze gelukkig? Maakte ze lieve geluidjes naar haar pasgeborene?

Nee, nee, nee. Dat allemaal niet. Maar... ze liep te scrollen! Ze had haar lieveling tussen duim en wijsvinger. En verder zag ze niets.

Word wakker. Maak van je smartphone geen afgod.

is de norm. Wie een pleidooi houdt voor nuchter boerenverstand wordt weggehoond als een dief van zijn eigen portemonnee. Desondanks kunnen we op dit moment wel voorzichtig concluderen dat die in de Westerse wereld gecultiveerde hebzucht en ongeduld de oorzaken zijn van de economische crisis waarin wij nu verkeren. Het concept van de onmiddellijke behoeftebevrediging blijkt zo zijn schaduwkanten te hebben.

Volwassenheid

Ongeduld is bepaald geen teken van volwassenheid. Toch hebben volwassenen ook steeds meer moeite met wachten. Sommige ouders wensen meteen actie wanneer hun kind op school iets minder presteert. Docenten schieten daardoor wel eens in de stress. Je zult maar iets te laat een probleem gesignaleerd hebben en vervolgens geconfronteerd worden met kritische ouders die liefst gisteren al een behandelplan gehad zouden hebben. U begrijpt dat op die manier snelheid wel eens ten koste gaat van kwaliteit.

Ook onder leerlingen is zo nu en dan sprake van ongedurigheid. Zeker wanneer ongeduld gecombineerd wordt met een zekere vrijmoedigheid of zelfs vrijpostigheid kan dat zorgen voor onaangename situaties en verhoging van de werkdruk. Soms krijg ik wel eens de indruk dat we met elkaar zo druk zijn behoeften van de ander of van onszelf te bevredigen dat we onszelf helemaal voorbijlopen. En dan wordt de behoefte aan rust opgeofferd aan al die andere vormen van behoeftebevrediging. Rust en bezinning beginnen dan te ontbreken met alle schadelijke gevolgen voor lichaam en ziel van dien.

Opvoeden

Eén van de kenmerken van volwassenheid is het kunnen afzien van onmiddellijke bevrediging van behoeften. Van volwassenen mag verwacht worden dat zij bij botsende korte en lange termijn doelen kiezen voor de lange termijn. Jongeren moeten dat leren. Van nature zijn de meeste jongeren geneigd korte termijn behoeftebevrediging te kiezen boven lange termijn doelen. Rationeel gezien zouden ze kunnen beredeneren dat het tentamen van morgen en het feestje van vanavond met elkaar conflicteren en het wellicht beter is om te kiezen voor het leren van het tentamen. Toch werkt het lang niet altijd zo. Op de korte termijn is bijvoorbeeld de

aanvulling van het zakgeld door middel van een bijbaantje erg aantrekkelijk. Op de langere termijn zou het wel een funest kunnen zijn voor de schoolprestaties.

In mentorgesprekken heb ik er meermaals over verbaasd hoeveel tijd leerlingen steken in hun bijbaantje ten koste van hun schoolwerk. Docenten en ouders dienen jongeren op te voeden om te komen tot verantwoordelijke keuzes als het gaat om korte en lange termijn doelen.

Karakterslapse

Het ongeduld en de hang naar directe realisatie van verlangens zorgt er ook voor dat velen niet meer de moeite willen nemen om zich in te spannen om een bepaald doel te bereiken. We zijn te veel gewend geraakt aan directe behoeftebevrediging om nog te beseffen dat er iets gepresteerd moet

worden om iets te verwezenlijken. Alles moet snel, goedkoop, zonder moeite en het liefst ook zo efficiënt mogelijk. Wanneer dat niet mogelijk blijkt, manifesteert zich bij velen ofwel zelfbeklag dan wel een gebrek aan wilskracht.

Een schrijnend voorbeeld van deze realiteit is het gemak waarmee huwelijken ontbonden worden in onze samenleving. Hoewel men elkaar trouw beloofd heeft, gaat men uit elkaar omdat het huwelijk niet heeft gebracht wat men er van verwachtte. Het idee dat je ook er voor zou kunnen kiezen om aan je huwelijksrelatie te werken is bij velen niet eens opgekomen.

Straks

Instant behoeftebevrediging creëert onhebbelijke, egoïstische, veelzijdige en ondankbare mensen zonder ruggengraat. Het resultaat is een samenleving vol ongewervelden die niet de volwassenheid hebben om boven de bevrediging van hun eigen behoeften uit te komen.

Laten wij proberen de 'cultuur' van de instant behoeftebevrediging buiten de deur te houden van onze gezinnen, scholen en kerken. Niet het hier en nu moeten onze keuzes bepalen, maar het daarginds en straks.

Rijssen,

E.G. Bosma

VAN OVERZEE

Ambtsdragerconferentie: over de prediking

Het was een kleinschalige ambtsdragersconferentie, in oktober. De conferentie was bedoeld alleen voor de kerkenraden van de drie gemeenten in Michigan, terwijl ook Lansing, het vroegere South Holland, in Illinois, uitgenodigd was. De andere gemeenten in de classis liggen te ver hier vandaan om ze voor een avond erbij te betrekken. Nog geen dertig ouderlingen, diakenen en predikanten konden aanwezig zijn. Toch was het goed elkaar te ontmoeten.

Alle predikanten uit Michigan moesten een lezing leveren. Voor de maaltijd gaf ds. J.B. Zippro een meditatieve bijdrage. Ds. G.J. Baan gaf een lezing

met praktijkvoorbeelden uit zijn ambtelijke leven. Zelf heb ik wat proberen te zeggen over het lezenswaardige boekje van ds. I. Kievit: "Voorwerpelijke Onderwerpelijke Prediking, Eisch der Heilige Schrift".

Naar aanleiding daarvan werd er voor het naar huis gaan nog een belangrijke vraag gesteld: Wat moet er verstaan worden onder evenwichtige prediking? Nu kennen we wel de uitdrukkingen die vaak als antwoord op zo'n vraag gebruikt kunnen worden. Het moet zijn: wet en evangelie, zegen en vloek, dood en leven, Adam en Christus, een arme zondaar en een rijke Christus en hoe die bij elkaar komen, de soevereiniteit Gods en onze verant-

woordelijkheid. Ieder weet - althans dat hoop ik - wat daarmee wordt bedoeld. Maar in de praktijk blijken de meningen over wat evenwichtige prediking nu is, nogal eens te verschillen. Ik geloof dat ik zeggen mag dat we een goede, broederlijke bijeenkomst hadden, waarin het goed was eens met elkaar over deze en andere zaken door te spreken.

Voor mijn lezing had ik de beschikking over een samenvatting van het genoemde boekje, in het Engels, dat ik destijds voor het onderwijs aan mijn studenten gebruikt heb.

De prediking

Hoewel het verleidelijk is veel te citeren uit het onderwijs dat ds. Kievit geeft, alleen enkele gedeelten. Hij zegt veel over de prediking wat ik hier kort wil noemen.

De prediker is gebonden aan de Schrift en heeft daarom zo nodig op de school van de Heilige Geest onderwijs te ontvangen.

'Hij is geen brievenbesteller, die onkundig is van de inhoud van de overhandigde brief, staat er ook niet neutraal tegenover, maar moet zelf de waarheid Gods verwerken als een spijze der ziel, haar kennen en belijden als Goddelijke waarheid. Eerst wanneer hij het Woord heeft opgegeten, zal hij uitdeler kunnen zijn van de menigerlei genade van God.

De Heilige Schrift zelf moet ons leren hoe zij wil worden gepredikt. Die Heilige Schrift is het voorwerpelijke Woord van God, dat waarachtig is, ook al zou niemand het geloven. Tegelijkertijd moeten wij wel verstaan dat het leven van Gods gemeente klopt in het Woord van God'.

Kievit zet dan uiteen wat hij onder *voorwerpelijk* en *onderwerpelijk* verstaat. We zouden ook kunnen zeggen: schriftuurlijk en bevindelijk. De Waarheid, zoals de Schrift die meedeelt, krijgt immers een plaats in en legt beslag op de harten van hen die door de Heilige Geest worden onderwezen.

Die waarheid Gods moet leven in de prediker, zal hij werkelijk een heraut van de Koning kunnen zijn. 'De waarheid Gods moet ons in de ingewanden zijn ingezonken', zegt Calvijn.

We mogen ons wel afvragen hoe dat bij ons is.

Christus de ereplaats

Het wezen van de Schrift bepaalt het wezen van de prediking; althans zo behoort het te zijn. De Schrift is theologisch, Christologisch en pneumatisch van karakter. Met andere woorden:

openbaring van de drie-enige God.

Theologisch, want het gaat in de Bijbel om God. De redding van zondaren is door God uitgedacht, en de ladder Jakobs, Christus, daalt neder van de hemel, zegt Kievit. God verheerlijkt Zich, naar Zijn raad, in het zaligen van zondaren.

Christologisch, want Hij is het centrum van de Schrift, daarom moet Hij het ook zijn in de prediking. De Vader heeft Hem lief, overmits Hij Zijn leven aflegt voor Zijn schapen.

Paulus zegt dat hij Christus voor ogen geschilderd heeft.

Calvijn zegt hierover: Zulk een voor ogenstelling kan door geen welsprekendheid, noch door versieringen van redenaars geschieden, tenzij de kracht des Geestes daarbij zij.

Kievit zegt dan: 'Christus krijgt de plaats der ere. Hoezeer ontbreekt het daaraan in de prediking en wordt de

ds. I. Kievit

vrome mens in het middelpunt gezet of wel een schijn-Christus om de mens te behouden met behoud van zichzelf. Dan wordt het voorwerpelijke geweld aangedaan. Hij is allereerst de Christus Gods. Pilatus zei: Wat zal ik dan doen met Jezus? Helaas niet alleen hij! Want vergeet niet dat men zeer wel de naam van Jezus zelfs veelvuldig noemen kan en Hem toch niet prediken'.

De Schrift is ook *pneumatisch*. Want die Geest verheerlijkt toch Christus. 'Hij maakt levend, wederbaart, leidt tot Christus, na te hebben ontdekt aan verlorenheid en zonde. Hij doet de zondaar verloren gaan met alles buiten Christus, omdat Hij de Vader verheerlijkt in het recht der ganse Godheid, Wiens deugden zijn geschonden. Hij voert tot de Vader als Geest des Zoons, Die, om Zijns Zoons Christus' wil, in Wie de zondaar ter vierschaar verschijnt, de vrijspraak des levens

doet wegdragen en van de vloek bevrijdt'.

Verder zegt Kievit hierover: 'De gerechtvaardigde zondaar wordt aan de Trooster gegeven om eeuwig bij hem te blijven en in hem te zijn om de Vader en de Zoon te verheerlijken'.

Over de *toepassing* bij de prediking zegt hij: 'De inhoud van de tekst moet worden toegepast op de verschillende toestanden die zich in het geestelijk leven voordoen. Daarom zijn we geen prediker van kenmerken, maar van Christus, zoals Hij gekend wordt in het geloof als gewrocht van de Geest. Dan kan het niet anders of wij bieden het kenmerkende van het leven dat uit God is'.

Wie recht voorwerpelijk-onderwerpelijk preekt, diens preek zal vanzelf kenmerkend zijn.

'Die prediking vindt haar klankbodem in Gods levende volk. Dat leven kent, juist omdat het leven is, zijn hoogten en diepten, zijn groei en teruggang. Verachtering in de genade en opwassen in de kennis en de genade. De bijna-Christen moet worden ontdekt uit het Woord, de naam-christen moet worden ontmaskerd; de werking der algemene en particuliere genade getekend. Schrift met Schrift vergelijkend en het Woord met het Woord verklarend. De prediker moet zijn een Schriftgeleerde, onderwezen in het koninkrijk der hemelen, om ieder zijn bescheiden deel te geven'.

Gebreken

Na de aanhaling van de inleiding en waarderende aanbeveling van prof. H. Bavinck op een bloemlezing uit de werken van Ralph en Ebenezer Erskine, spreekt Kievit onder meer nog over gebreken in de prediking die verbeterd moeten worden. Hij wijst erop dat vaak de weergave van bevindingen zo beperkt blijft tot 'het beginnende leven', waarin over de ontdekking van de zondaar gesproken wordt en gewezen wordt op Christus en de beloften, maar waarin gezwezen wordt over de rechtvaardigmaking, het vredesleven met God en het kindschapsleven met de Heilige Geest als onderpand van onze erfenis.

Ook waarschuwt Kievit tegen een voorwerpelijke prediking. Behartigenswaardig en helaas heel actueel is wat hij daarover zegt: 'De niet-ontdekte, niet verbrijzelde, niet schuldig geworden zondaar wordt als gelovige behandeld. Van zonde weet men nauwelijks; van door Christus te zijn opgezocht evenmin. Of men vlucht tot Jezus om hulp om zo zichzelf met Jezus

te helpen. Men heeft dan aldus godsdienst van het natuurlijke hart met christelijke naam. Het is een ontzettend gevaarlijke en bedrieglijke godsdienst met grote vijandschap tegen het ware christendom. Het lijkt echt en toch is de grootste boef eerder tot bekering te brengen dan deze lieden, die in belijdenis van de mond arm zijn en rijk zijn, terwijl ze het geen van beide zijn en vijanden van Geesteswerk zijn'. Soms lijkt de voorwerpelijke prediking een onderwerpeijk trekje te hebben als men komt met zijn 'geloof; neem aan. Christus moogt ge aannemen. Hij is ook u gegeven'.

**Wie recht voorwerpelijk-
onderwerpeijk preekt,
diens preek zal vanzelf
kenmerkend zijn.**

Wat dat is? 'Men wekt de natuur op om gelovig te zijn. Iets geheel anders toch is het de aanbieding des heils als waachtig te stellen en de eis der bekering te doen horen, te lokken met het evangelie onder inroeping van de Geest in Zijn werking in de verloren ziel van de zondaar. Terecht is opgemerkt: Veel geloof kan er zijn in een onherboren mens dat niet opkomt uit de wederbarende daad des Geestes. De godsdienstige mens wordt opgebouwd in zichzelf, opgebouwd in zijn gevoel van betrekkelijke hulpeloosheid, maar hij is niet goddeloos, niet geheel verloren, geen vijand en hater van God. Daarom moet de godsdienstige mens verloren gaan onder het recht Gods. Hoe God een zondaar zalig maakt, daar wordt veelal kwalijk van gesproken, maar niet recht over gepredikt'.

Een scherpe analyse, maar wel een die van oprechtheid en getrouwheid getuigt.

Gestelde eisen

De vraag zal ongetwijfeld oprijzen: Wie is tot deze dingen bekwaam? Nee, inderdaad, niemand. Maar Hij Die roept, is getrouw, Die het ook doen zal. Mag de bekwaamheid dan uit God zijn, Die ook voor deze zaak Zijn Geest heeft gegeven.

Luther vreesde niemand, maar zijn knieën knikten als hij de kansel te Wittenberg beklom. Calvijn, gegrepen door de Geest, was een teder dienstknecht Gods, die dikwijls op de kansel weende om van Christuswege het Woord uit te dragen. Hij zegt: 'En voorwaar, niemand zal in de gemeente een bekwaam leraar zijn, die niet eerst

een leerjongen is geweest van de Zone Gods en wel onderwezen is in Zijn school, aangezien Diens autoriteit alleen moet gelden'.

En elders merkt hij op: 'Er zijn er, die fulmineren tegen de zonde en die zelf zorgeloos zijn, die luid schreeuwen om hun borst te oefenen. Maar een godzalig herder moet eerst bij zichzelf schreien, eer hij anderen tot tranen verwekt; moet bij zichzelf droefheid hebben, zal hij ze anderen bijbrengen'. Tenslotte geeft Kievit nog enkele aanhalingen uit de inaugurele rede van Voetius: 'Wee u, wee mij, wee alle theologen, als wij ijveren voor de godsdienst en anderen de godzaligheid inprenten, terwijl wij er zelf niet eens de smaak van gekregen hebben. Als wij bij spel en scherts tegen anderer zonde uitvaren en zelf vol verborgen zonden en ondeugden zijn. Als wij zeggen dat anderen moeten wenen en in ons huis of onder elkander ons overgeven aan allerlei aards genot. Als wij anderen onrustig zoeken te maken en zelf onbewogen blijven. Als wij met woorden voor het geloof strijden en met ons leven tegen het geloof ingaan. Als wij spreken over de schandelijkheid der zonde en de onkreukbare rechtvaardigheid Gods, het beven voor het oordeel, de verschrikkelijkheid van de

eerste en de tweede dood bespreken, maar zelf op vriendschappelijke voet met de zonde omgaan. Wat zal het ons baten een juiste bepaling van de zonde te hebben gegeven en van de zonde niet bekeerd te zijn. Tenzij wij onze zielen overgeven om zielen te winnen, tenzij wij door woord en daad stichten, zijn wij huurlingen, zijn wij verraders, die, zo al niet anderen, tenminste onszelf en onze zaligheid verraden. Onze reden moet met zout gezouten zijn. De prediker moet Christus in zijn hart dragen voor Hij op zijn lippen kan zijn. De naam van Jezus (nu haalt Voetius Bernardus aan) is niet slechts licht, maar ook spijze. Hij is de olie zonder welke alle zielespijs droog is. Hij is het zout, zonder welke al wat voorgezet wordt, onsmakelijk is. Eindelijk, Hij is de honing in de mond. Hij is het gezang in het oor, blijdschap en tevens medicijn in het hart en alles wat besproken wordt, is zouteloos zo deze naam niet wordt gehoord'.

De Heere doe verzoening over onze ambtelijke en persoonlijke zonden, alleen in het dierbare bloed van Christus. Hoe waard is Hij het Zijn Naam te vermelden.

Grand Rapids,

ds. C. Vogelaar

De waakzaamheid van Walcheren

Het viel niet mee voor Zeeland om de kerkelijke banden in de provincie te onderhouden. In de zeventiende eeuw was dat zelfs heel moeilijk geworden, door een dwarse overheid. Toch bleef de kerk in Zeeland, en in het bijzonder op Walcheren, waakzaam. Het resulteerde in de vijf Walcherse Artikelen, waarin de rechtzinnige leer werd verdedigd.

Een uitleg van deze artikelen werd gegeven door de Vlissingse predikant Jan Jacob Brahé. Het was ds. G.H. Kersten die deze uitleg in 1937 het licht deed zien. Blijkbaar gaat het om artikelen die hun waarde niet hebben verloren. De Zeeuwse overheid stond in de zeventiende eeuw geen provinciale synodes meer toe. Zeeland telde in deze dagen vier classes, die van Walcheren, Schouwen-Duiveland, Zuid-Beveland

en Tholen. Met meer dan 70 predikantsplaatsen was classis Walcheren veruit de grootste van de vier. Classisvergaderingen werden zeker gehouden, maar een bredere kerkelijke vergadering van de vier Zeeuwse classes werd na 1638 niet meer toegestaan. Daardoor werd het ook moeilijk om kerkelijke banden te onderhouden met de rest van het land.

Deputaten

In de Gereformeerde Gemeenten kennen we nog altijd het systeem van deputaten. Zij wonen namens de eigen Particuliere Synode de vergaderingen bij van de andere Particuliere Synodes en kunnen deelnemen aan de beraadslagingen van die vergadering. Op die manier zijn ze ook officieel op de hoogte van de besluiten die elders in het land worden genomen. Via een

rapport brengen zij daarvan verslag uit op de eigen synode, zodat deze rekening kan houden met besluiten die elders worden genomen. Dat bevordert de eenheid in het kerkverband.

Door de hedendaagse informatiekanaalen is een Particuliere Synode niet meer afhankelijk van deputaten om te weten wat in andere synodes is besloten. Dat lag in de zeventiende eeuw wel wat anders. Het was belangrijk om andere synodes bij te wonen, om voeling te houden met wat er elders in het land werd besloten. Zeeland kwam buiten dit systeem te staan, omdat het zelf geen vergaderingen van de gezamenlijke classes meer kende. De overheid belemmerde dus een goed functionerend kerkelijk leven!

Niet blind

Toch waren de Zeeuwse classes bepaald niet blind voor wat er elders in het land gebeurde. Sterker nog, ze probeerden zo goed mogelijk op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in kerk en theologie. Voor Walcheren betekende dit vooral dat men kritisch keek naar de Leidse theologische faculteit. Door de vele handel was er altijd al een nauwe band tussen Zeeland en Holland. Zeeuwse theologiestudenten gingen haast vanzelfsprekend in Leiden studeren. Vaak kwamen ze daarna terug naar Zeeland om er een gemeente te dienen.

In de tweede helft van de zeventiende eeuw begon de classis Walcheren zich zorgen te maken over de Leidse universiteit. Langzamerhand drong een nieuwe theologie zich op. Daarin werd een steeds grotere plaats ingeruimd voor het verstand, de rede van de mens. Deze rede zou nodig zijn om de Bijbel echt te begrijpen. Gereformeerde theologen hadden scherpe kritiek op deze visie. Krachtig hielden zij eraan vast dat de Bijbel duidelijk is, ook voor de eenvoudige lezer.

Dankzij de verdraagzaamheid in de Nederlandse republiek konden dwalingen gemakkelijker wortel schieten. Ons volk werd groot door de handel. Economisch werd Nederland een belangrijk centrum in Europa. Dat had zijn invloed op de wijze waarop de overheid met de kerk omging. De plaatselijke en provinciale overheid had er vooral belang bij om het handelsklimaat te bevorderen. Dit betekende een beleid om zoveel mogelijk de eendracht te bewaren en kerkelijke geschillen eerder de kop in te drukken dan middels synodes uit te laten zoecken en kerkelijk te laten behandelen. Verder trok het gunstige economische

tij veel mensen naar de steden in de Nederlanden. Ze werden aangetrokken door het geld, door de vrijheid, door de bloei van cultuur en wetenschap. Op die manier konden ketterse gedachten ook gemakkelijker wortel schieten.

Geruchten

Verskillende kerkelijke vergaderingen reageerden op de nieuwe theologie. Zelfs de Staten van Holland en West-Friesland bemoeiden zich ermee. De classis Zuid-Beveland stuurde op 5 september 1673 een bezorgde brief aan de classis Walcheren. Er deden namelijk geruchten de ronde dat er vanaf kansels in Middelburg dwalingen werden verkondigd. De Middelburgse predikant Johannes van der Waeyen voelde aan dat de brief wel eens op hem betrekking zou kunnen hebben. Het ongelukkige was dat de brief door derden gepubliceerd werd. Zo kwam hij ook in Holland terecht.

In Leiden voelde men de brief als een onderhuidse verdachtmaking richting de theologische faculteit. Daar vormde het een aanleiding tot felle discussies tussen hoogleraren. Het bevorderde niet bepaald een goede verstandhouding tussen Holland en Zeeland.

Zeeland bleef ondanks alles op haar hoede. De meeste provinciale synodes richtten zich naar de besluiten van de synode van Holland. Holland was immers verreweg de machtigste provincie binnen de republiek en ook kerkelijk lag het zwaartepunt in de Hollandse steden. Maar Zeeland ging niet zomaar voor het gezag van Holland opzij! Ze keek kritisch naar de studenten die aan de Leidse academie hun opleiding hadden gevolgd. Dit ergerde Holland zodanig dat de synode in 1683 besloot om Zeeuwse proponenten niet meer als vanzelfsprekend toe te laten als Zeeland kritisch de Hollandse proponenten bleef bejegenen.

Dwarsligger

Ook de classis Walcheren bleef alert. Het zorgde ervoor dat juist deze classis in Holland als een dwarsligger bekend kwam te staan. Maar Walcheren hield de rug recht. Het ging immers om de zuiverheid van de leer en de prediking! Ten diepste gaat het dan om de eer van God en de zaligheid van zondaren.

Op 3 februari 1695 stuurde de classis Walcheren een brief aan de andere drie Zeeuwse classes. Daarin sloeg Walcheren alarm over nog weer nieuwere dwalingen die zich in de kerk hadden ingedrongen. Nu waren het antinomiaanse leringen die verkondigd werden.

Inmiddels had de classis Walcheren in november 1693 besloten niet langer genoegen te nemen dat predikanten en proponenten hun handtekening zetten onder het oude onderteckeningsformulier voor predikanten. Ze voegde er vijf artikelen aan toe die predikanten ook moesten aanvaarden. Dit waren de zogeheten Walcherse Artikelen.

Verschraling

Kern van de Walcherse Artikelen is wel dat het menselijke verstand niet mag heersen over Gods Woord. Dat betekent immers een enorme verschraling van de prediking. De vijf artikelen waren dus een reactie op de nieuwere theologie die de kerk bedreigde.

Artikel 1 belijdt de verdorvenheid van de menselijke rede. Daardoor kan het verstand nooit het Goddelijke karakter van de Bijbel bewijzen. Daarvoor is de verlichting van de Heilige Geest nodig. In artikel 2 wordt de verborgenheid van de Drie-eenheid beleden. Artikel 3 behandelt de rechtvaardigmaking, artikel 4 de toerekening van Adams zonde, terwijl artikel 5 over de werkingen van de goede en kwade engelen gaat. De vijf Walcherse Artikelen waren geen nieuw belijdenisgeschrift. De classis zag ze zelf als een nadere uitleg van de belijdenisgeschriften, die in de eigen tijd nodig bleek te zijn. De formulieren van enigheid behoeften niet verbeterd te worden, integendeel. De Walcherse Artikelen vallen steeds terug op de bekende belijdenisgeschriften. Maar daarin staat nu eenmaal niet alles. Er kunnen punten uit de leer bestreden worden die om een nieuwe uitleg van Gods Woord vragen. Elke tijd heeft nu eenmaal zijn eigen dwalingen, dat vraagt in elke tijd nieuwe antwoorden op de oude grondslag. Deze antwoorden zijn dus nieuw en tegelijkertijd oud, omdat ze in het spoor gaan van de bestaande belijdenisgeschriften, maar deze op sommige punten verder uitleggen.

De Gereformeerde Gemeenten hebben zo in 1931 zes leeruitspraken gedaan over het genadeverbond. Ook dit was geen nieuw belijdenisgeschrift, zoals wel eens verweten wordt. Nee, het was een uitleg van een punt dat in de drie Formulieren van Enigheid niet uitgebreid besproken wordt.

Studie

Wie kennis wil nemen van de (voor) geschiedenis van de Walcherse Artikelen kan sinds enige tijd terecht bij een uitvoerige studie. De gereformeerde

(vrijgemaakte) predikant J.W. Veltkamp promoveerde vorig jaar op een gedegen studie naar deze artikelen. Veel archiefmateriaal heeft hij doorspits en op een overzichtelijke wijze geordend.

Voor een gemiddelde lezer zal het boek zelf niet zo eenvoudig zijn. Het vraagt dat we ons verplaatsen in het ingewikkelde kerkelijke leven van de zeventiende eeuw. Toch heeft de auteur zijn uiterste best gedaan om de geschiedenis inzichtelijk te maken.

Het belang van de Walcherse Artikelen is de eeuwen door erkend. De Vlissingse predikant Jan Jacob Brahé schreef in 1758 zijn "Aanmerkingen over de Vijf Walcherse Artikelen". Hij wilde daarmee geen nieuw twistvuur aansteken, zo schreef hij, maar wel de aandacht vragen voor de grondwaarheden van Gods Woord.

Datzelfde was het doel van ds. G.H. Kersten die het boek van Brahé in 1937 opnieuw uitgaf. Zijn woord vooraf besloot hij met de volgende wens: 'De Heere zegene deze hernieuwde uitgave tot Zijn eer en tot bevestiging der oude beproefde Waarheid, waaruit Gods Kerk haar leven en kracht ontvangt, om staande te blijven te midden van de afval in onze tijden'. Hij sprak tevens de wens uit dat het boek in ruime mate zou worden verspreid. Dat gebeurde in elk geval in zijn eigen gemeente aan de Boezemsingel. De oudere catechisanten kregen een exemplaar van het boek van de kerkenraad toen ds. Kersten op 13 november 1938 herdacht 12,5 jaar aan de gemeente verbonden te zijn.

Dwalingen

Walcheren was waakzaam. Dat heeft de geschiedenis laten zien. In de stad Middelburg zijn in 2011 inmiddels dwalingen te horen die vele malen erger zijn dan die in de zeventiende eeuw. In de oude Koorkerk staat nu een predikant die het bestaan van God ontkent. Zijn boeken worden bij duizenden verkocht. De synode van de Protestantse Kerk in Nederland is helaas niet meer waakzaam. En wie in de afgescheiden kerken draagt smart over zulk verval van de kerk?

N.a.v. J.W. Veltkamp,
"De menselijke reeden onmaetiglijk gelaudeert",
uitg. Kok, Kampen, 2011;
ISBN 978 90 435 1933 5;
408 blz.; € 39,90.

Middelburg, ds. J.M.D. de Heer

BOEKENNIEUWS

"De beste bidder",
Franciscus Elgersma, uitg. Pro Lectori,
Marum; ISBN 978 90 79842 00 1;
62 blz.; prijs 5,90.

Het boekje "De beste bidder" bevat een preek van Franciscus Elgersma (1627–1712), geboren in Friesland. Hij heeft tijdens zijn ambtelijke bediening verschillende Friese gemeenten gediend.

Deze preek gaat over het eerste kruiswoord, namelijk het gebed van Christus voor Zijn kruisigers. Christus wordt in deze preek als 'De grootste van alle zondaren' (wegens de toerekening van de zonden van al de Zijnen) voorgesteld als 'De beste van alle bidders'.

In het eerste deel van de preek wordt het gebed van Christus tot Zijn Vader om vergeving voor Zijn kruisigers behandeld. Daarin toont de prediker de onbepaaldheid van dit gebed aan, terwijl het toch niet voor alle mensen hoofd voor hoofd is. De voorbede van Christus strekt zich niet verder uit dan Zijn verdienste. En vervolgens de inhoud van dit gebed, waarin Christus als het ware aan Zijn Vader vraagt: 'Was deze bloedschuld af met Mijn bloed'.

Het tweede deel van de preek bevat de reden waarmee Christus Zijn Vader zocht te bewegen, namelijk de onwetendheid van de kruisigers. Een gebed dat door de Vader verhoord is. Hoe treffend staat er dan: 'Dat velen van hen, dat bloed wat zij vergoten hadden, naderhand door het geloof hebben gedronken'.

Vervolgens wordt Christus voorgesteld als de enige ware Voorbidder. Zo teer,

onderwijzend en vertroostend wordt Christus' voorbede in de hemel behandeld. Om een voorbeeld te noemen: 'Wat zou er van ons worden als Christus in Zijn heerlijkheid voor Zijn Vader niet steeds herhaalde: Vader vergeef het hun?' En verder: 'De wonden, die Hij voor ons ontvingen heeft, heeft Hij niet willen vernietigen, maar liever in de hemel brengen, opdat Hij God Zijn Vader de prijs van onze vrijheid mocht vertonen'. Die voorbede is ook zeer vruchtbaar: 'Hij pleit voor ons met zulk een goed succes, dat wij het ganse proces met alle kosten komen te winnen'. Hij bidt met grote liefde tot de Zijnen: 'Hij is zo liefvallig jegens ons, dat Hij niet kan geen medelijden hebben met onze zwakheden'.

In een uitgebreide toepassing wordt de Roomse leer van de voorbedding door de heiligen afgewezen, de bronaders van vertroosting geopend, de gaven die deze Voorbidder bezit aangewezen en tenslotte de liefdeplicht voorgehouden om te bidden voor elkander.

Deze preek is zeer leerzaam, rijk van inhoud, vol geest en leven. Een levend gemaakte ziel zal er vermaak in vinden, terwijl de onbekeerden de rijkdom van genade en de weg der zaligheid er in wordt aangewezen.

Van harte bevelen wij dit werkje aan. Het is te verkrijgen in de onder ons bekende boekhandelaren en kan ook besteld worden bij Pro Lectori, Klapproos 18, 9363 LK Marum, tel 0594-643202, of per e-mail pro.lectori@kliksafe.nl

Kruiningen, ds. G. Hoogerland

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Picture Butte (Canada):
ds. A. Verschuure te Scherpenzeel.

BEDANKT

Voor Borssele: ds. J. Schipper te Dirksland;
Voor Ridderkerk-Slikkerveer en Woerden:

ds. B. Labee te Tricht-Geldermalsen;
Voor Rilland-Bath en Westkapelle:
ds. B. van der Heiden te Alblasterdam;
Voor Rotterdam-Centrum:
ds. M. Karens te Werkendam;
Voor Wageningen:
ds. A. Schot te Nunspeet.

BERICHTEN

■ AFLEVERING BOEKJES "DE BRUID VAN BETHLEHEM"

In verband met de vele bestellingen is de 2e druk van het boekje "De bruid van Bethlehem" (auteur ds. A. Moerkerken) volledig uitverkocht. In februari zal er een 3e druk verschijnen. De bestellingen die nog open staan zullen na ontvangst van de boeken zo spoedig mogelijk worden verzonden. Ook nieuwe bestellingen zijn nog steeds van harte welkom. Alleen indien u via ons bestelt, is de opbrengst geheel bestemd voor onze Theologische School. Bestellingen zijn mogelijk via: 010-4519137 of bax@klikSAFE.nl.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Capelle a/d IJssel-West

■ HARTELIJK WELKOM OP ONZE VAKANTIEWEKEN!

De Commissie Vakantieweken 50+ van de Vrouwenbond van de Geref. Gemeenten biedt u de mogelijkheid om uw geheel verzorgde vakantie door te brengen in eigen sfeer. Twee echt)paren, die mee-gaan als uw stafleden, hopen voor u een afwisselende vakantie te organiseren. U kunt twee keer mee met een busreis en er is volop gelegenheid voor ontspanning en gezelligheid met zowel oude bekenden als nieuwe deelnemers. Daarnaast is er ook ruimte voor bezinning tijdens de gesprekken rond de Bijbel, de avondsluitingen en twee keer met een gastspreker. Op zondag kerken we in dichtstbijzijnde Geref. Gemeente of Evangelisatiepost. Bent u nog voldoende zelfstandig en redelijk mobiel? Dan hopen we dat u een keus kunt maken uit één van onze mooie hotels.

Vakanties in 2012

Gestimuleerd door de positieve ervaringen van het afgelopen seizoen hebben we ook voor 2012 weer drie vakantieweken gepland. De volgende mooie en rustige vakantieoord zijn speciaal voor u door de commissie geselecteerd:

* **9-16 juni: hotel "t Vierhouterbos" te Vierhouten (nieuw)**

* **7-14 juli: hotel "Hof van Putten" (nieuw)**

* **28 juli-4 aug.: hotel "De Leijhof" te Oisterwijk.**

De prijs is € 540,- p.p. met een toeslag

voor een eenpersoonskamer van € 25,-.

U kunt zich telefonisch opgeven **vanaf woensdag 11 januari 2012** bij mw. W.K. Bussink-Verhage uit Veenendaal, tel. 0318-552969. Bij voorkeur op onderstaande tijden:

* Vierhouten: vanaf **9.00** uur

* Putten: vanaf **11.00** uur

* Oisterwijk: vanaf **14.00** uur

Voor het aanvragen van een folder of nadere informatie **vooraf** kunt u ook naar mevr. Bussink bellen.

Tot ziens in één van de vakantieweken!

■ ZIN-IN +21 NIEUWJAARSBIJEENKOMST

Vanaf 19.00 uur wordt er een inloop georganiseerd met heerlijke, exclusieve hapjes en een drankje. Er vindt dus geen maaltijd plaats.

Wanneer: **zaterdag 7 januari 2012**

Waarover: 'jouw zending'

Wie: ds. J. IJsselstein

Waar: kerkgebouw
Geref. Gemeente Gouda

Inloop: **19.00 uur (let op!)**

Aanvang avondprogramma: 20:00 uur

Entree: € 7,50

Informatie: www.jbagg.nl/zin-in

■ LOTGENOTENCONTACT VOOR JONGEREN MET AUTISME

Op **zaterdag 4 februari** organiseert Helpende Handen weer een ontmoetingsbijeenkomst voor reformatorische jongeren tussen de 16 en 25 jaar met autisme.

Soms kan het contact met jongeren zonder autisme moeilijk zijn. Misschien vind

je het fijn om andere jongeren met autisme te ontmoeten.

Het thema van deze bijeenkomst is *Autisme en geloof*. Naar aanleiding van een korte inleiding hopen we hierover met elkaar in gesprek te gaan.

We hopen je te ontmoeten in de Bethlehemkerk van de Geref. Gemeente, Oudelandseweg 50 in Woerden. Kom je om te praten, om een spelletje te doen of om te luisteren? Je bent van harte welkom!

Voor meer informatie of om je aan te melden: www.helpendehanden.nl/jongerenmetautisme, info@helpendehanden.nl of 0348 48 99 70.

■ CONTACTGROEP; 'SYNDROOM VAN TURNER'

De contactgroep 'Syndroom van Turner' houdt haar jaarlijkse bijeenkomst op **zaterdag 4 februari**. Er zal vooral gelegenheid zijn voor onderling contact en het uitwisselen van ervaringen. Het gesprek zal dit keer wat toegespitst worden op vragen rond 'school' en 'werk'. Deze bespreking zal worden geleid door mevr. Y.M. Haveman-van Nieuw Amerongen.

Er is deze bijeenkomst voor degenen die niet eerder geweest zijn bij uitstek de gelegenheid om kennis te maken.

Tijd:

10.00 uur (koffie 9.45 uur)-12.30 uur (aansluitend eventueel broodmaaltijd).

Locatie:

Bethlehemkerk, kerkgebouw Geref. Gemeente, Oudelandseweg 50, Woerden.

Kosten:

leden van Helpende Handen en Op weg met de ander: gratis.

niet-leden: € 12,50 p.p. (inclusief broodmaaltijd; zonder maaltijd: € 7,50).

Meer informatie:

www.helpendehanden.nl

Aanmelden:

turnersyndroom@helpendehanden.nl
of 0118-50 20 97 (mevr. C. Wondergem).

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 8 JANUARI 2012

Aagtekerke 9.30 uur ds. D.W. Tuinier en 19.00 uur ds. M. Karens; Aalst 14.30 uur ds. M.J. van Gelder; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam-Noord 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Apeldoorn 10.00 uur ds. J.M. Kleppe en 15.00

uur ds. A. Schreuder; Arnhem 17.00 uur ds. K. Boeder; Barendrecht 10.00 en 17.00 uur ds. J. Mijnders; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. G. Mouw; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. W. Harinck; Berkenwoude 10.00 uur ds. H. Paul en 19.00 uur ds. M. Golverdingen; Bodegraven 16.30 uur ds. J. Driessen; Borssele 14.00 uur ds. J.M.D.

de Heer; Boskoop 9.30 uur ds. J.J. van Eekeveld; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken; Deventer 10.00 en 18.00 uur stud. J. van Laar; Dinteloord 14.30 uur ds. E. Bakker; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 10.00 uur ds. M. Golverdingen en 17.30 uur ds. E. Hakvoort; Ede (Verl. Maanderweg 33) 12.15 en 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Enschede 15.00 uur stud. J. van Laar; Enter 18.00 uur ds. A.P. Baaijens; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.00 en 15.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Goudswaard 18.00 uur stud. A.T. Huijser; Haamstede 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giesendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 18.00 uur stud. S.W. Janse; Hilversum 10.00 en 16.00 uur ds. J. van Rijswijk; Hoofddorp 19.00 uur ds. G. Clements; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Hoogvliet 19.00 uur ds. W. Silfhout; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. J. IJsselstein; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. L. Terlouw; Kamperland 10.00 uur ds. M. Karens en 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 18.30 uur ds. C. Harinck; Krabbendijke 14.00 uur ds. C. van Krimpen en 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Kruiningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Hoogerland; Leerdam 19.00 uur ds. P. Mulder; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Meeuwen 19.00 uur ds. L. Blok; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Naaldwijk 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Nieuwdorp 9.30 en 14.00 en 18.30 uur ds. G. Bredeweg; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. J.J. van Eekeveld; Nieuwerkerk 9.30 en 15.30 uur ds. A. Vermeij; Nijkerk 18.30 uur ds. A. Schot; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostkapelle 9.30 uur ds. C. Harinck en 15.00 uur ds. M. Karens; Oostvoorne 10.00 en 15.30 uur stud. S.W. Janse; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J.W. Verweij; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. G. Pater; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. J.S. van der Net; Poederoijen 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Poortugaal 9.30 en 16.00 uur ds. C. Neele; Puttershoek 15.00 uur ds. G. Pater; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 15.45 uur ds. A.B. van der

Heiden; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. Karels; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 16.30 uur ds. H. Paul; Rotterdam-Centrum 15.00 uur ds. W. Harinck; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 15.30 uur stud. A.T. Huijser; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 10.00 uur ds. J. Driessen; Sliedrecht 9.30 en 15.00 uur ds. E. Hakvoort; Soest 9.30 uur ds. A.A. Brugge en 19.00 uur ds. J. van Rijswijk; Spijkenisse 14.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde- De Vecht (in Jacobus Fruytier scholengemeenschap te Apeldoorn) 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. B. Labee; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. A.J. de Waard; Veenendaal 15.30 uur ds. F. Mulder; Vlaardingen 15.00 uur ds. W.J. Karels; Vlissingen 16.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 18.30 uur ds. J.M. Kleppe; Westkapelle 9.30, 14.00 en 18.30 uur ds. D. de Wit; Woerden 10.00 uur ds. M.J. van Gelder en 19.00 uur ds. J. IJsselstein; Wolphaartsdijk 9.30 uur ds. C. van Krimpen en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 19.00 uur ds. M. Joosse; Zwolle 19.00 uur stud. C. van Ruitenburg.

■ DINSDAG 10 JANUARI 2012

Aalst 19.30 uur ds. E. Hakvoort; Hoogvliet 19.45 uur ds. W. Harinck; Meeuwen 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Opperdoes 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Sprang-Capelle 19.30 uur stud. S.W. Janse; Stad aan 't Haringvliet 19.30 uur ds. B. van der Heiden.

■ WOENSDAG 11 JANUARI 2012

Borssele 11.30 uur ds. E. Hakvoort; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. J. van Rijswijk; Hilversum 19.45 uur ds. G.M. de Leeuw; Leerdam 19.30 uur ds. W. Silfhout; Leiderdorp 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. J. van Belzen; Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Oostereind (Texel) 19.00 uur ds. G. Heijkamp; Oude-Tonge 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Puttershoek 19.30 uur ds. J. Schipper; Rijssen-Noord 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. A. Vermeij; Scherpenisse 19.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 19.30 uur ds. A. Verschuure; Sliedrecht 19.30 uur ds. M. Mondria; Vlaardingen 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens; Zeist 19.30 uur ds. J.J. van Eekeveld.

■ DONDERDAG 12 JANUARI 2012

Borssele 19.30 uur ds. E. Bakker; Delft 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Dinteloord 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Genemuiden 19.30

uur ds. C. Hogchem; Hoofddorp 19.45 uur stud. C. van Ruitenburg; Naaldwijk 19.45 uur ds. J.J. van Eekeveld; Opheusden 19.30 uur ds. A. Schot; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Westzaan 19.30 uur ds. L. Blok; Zwolle 19.30 uur ds. G. Pater.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 8 JANUARI 2012

Alkmaar ('t Wuiver 2a, Oudorp) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Druenen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

■ EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de inloop/bijbelshop 't Wuiver, Stationsweg 96a, Alkmaar (t.o. NS- en busstation). Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag van 10.00-16.00 uur, zaterdag van 13.00-16.00 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Van harte welkom in onze evangelisatiepost. Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag van 10:00 uur tot 16:00 uur. U kunt bij ons ook terecht voor boeken en CD's. Door uw aankoop steunt u het evangelisatiewerk. Per mail bestellen kan ook: cvleenen@kliksafe.nl Bekijk ook eens onze site: www.bijsimondelooier.nl

Emmen:

Evangelist C. van Druenen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-l te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op donderdag en vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; kerkgebouw "De Bron", Oude Bareellei 64; samenkomsten

iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.
U bent ook hartelijk welkom in het inloop-
huis, geopend van dinsdag t/m vrijdag
van 13.00-16.00, donderdagavond van
18.00-21.30 uur en zaterdag van 10.30-
13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouw-
straat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-
Charlois.

Kom eens langs, u bent hartelijk welkom.
De inloop is geopend van dinsdag tot en
met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg.
Zondagse samenkomsten om 10.00 en
18.30 u.

Het inloopcentrum: Het Kruispunt, is ge-
opend op di en wo van 14.00-17.00 u. Do
van 10.00-17.00 u. Vr van 10.00-15.00 u. U
bent van harte welkom.

Den Haag:

Inloophuis 'Het Kompas': Apeldoornse-
laan 228, Den Haag.

Openingstijden: dinsdag 10.00 - 16.00 uur;
woensdag 10.00 - 13.00 uur; donderdag
t/m zaterdag 10.00 - 16.00 uur.

Voor alle in dit nummer genoemde
toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

Velen deden mij rond Kerst en de
jaarwisseling goede wensen toeko-
men. Hartelijk dank. Wederkering
wens ik u de zegen van de Heere toe
voor 2012. Die alleen maakt rijk!

Zelhem, D. van Stuijvenberg-Vos

T.h. exclusieve 4 pers. stacaravan
in **Vierhouten op rustige camp.**
dicht bij dorp en heide
vrij in hoogseizoen 06-16405265

Te koop (evt. te huur) Sliedrecht:

Leuke starterswoning (107 m2),
gelegen nabij N.S.-station en
uitvalswegen. Ruime woonkamer,
grote badkamer.

Twee slaapkamers en overloop.
Prijis: n.o.t.k. Mobiel: 06-51508253.

Th. in Nunspeet
op car park **"DE HOFSTEE"**.
Luxe 6 pers. Stacar. v.a.g.v.; wasm,
droger, magnetron, douche met
zitbad, D + H fiets aanwezig.
Nette bewoning vereist.
Tel. 0187-651644 of 06-23487079.

ADVERTENTIES

Alle familieleden, broeders,
(em)predikanten, predikants-
weduwen, studenten, evangelisten,
vrienden en bekenden willen wij
op deze wijze Gods onmisbare
zegen toewensen voor het
nieuwe jaar 2012.

Fam. ds. E. Bakker
Scherpenisse

Familie, vrienden, bekenden, alle
broeders predikanten, predikants-
weduwen en studenten willen wij
van harte bedanken voor de goede
wensen. Maar ook van harte Gods
onmisbare zegen toewensen voor
het nieuwe jaar.

Leusden,
ds. en mevr. Verweij-Pronk

Familie, vrienden en bekenden,
predikanten, studenten,
evangelisten, kerkenraden en ge-
meenteleden van harte Gods zegen
toegewenst voor het jaar 2012

Fam. ds. J. van Rijswijk
's-Gravenzande

Voor het pasbegonnen jaar 2012
wensen wij predikanten,
predikantsweduwen, kerkenraden
en gemeenten van harte de onmis-
bare zegen des Heeren toe.

Studenten van de
Theologische School

Hartelijk dank voor al uw goede
wensen. Wederkerig wens ik familie,
vrienden, predikanten en pre-
dikantweduwen van harte Gods
zegen toe voor het nieuwe jaar.

Mw. Van den Noort

ZANGVERENIGING 'CON AMORE' MELISKERKE

Het bestuur van zangvereniging 'Con Amore' zoekt
een enthousiaste:

Dirigent(e)

Het koor repeteert wekelijks op maandagavond van 20.00 uur – 21.45 uur

Voor algemene informatie kunt u contact opnemen met de voorzitter,

Gertjan Mieras (0118-561785)

Uw reactie (schriftelijk of per e-mail) kunt u tot D.V. 19 Januari richten aan,

Het secretariaat t.a.v.: Hans Maljaars

Corn. Jaspersesstraat 13

4365 BA Meliskerke

fam_maljaars@hetnet.nl

"De Saambinder draagt tot
1950 de nadere aanduiding:
Correspondentieblad".

Dat schrijft ds. Golverdingen op 10 november 1994.
Lees zijn hele artikel over ontstaan en geschiedenis
van ons blad op www.digibron.nl. Daar vindt u het complete
digitale archief van De Saambinder.

Gratis, snel en volledig

www.digibron.nl

Zelfstandig en beschermd wonen in een vertrouwde sfeer. Dat bieden wij ouderen die kiezen voor betrouwbare zorg. Van groot belang in onze dienstverlening is de eigen, herkenbare identiteit. Ons werk vraagt om professionals met hart voor ouderen en oog voor identiteit. Wil jij werk maken van ouderenzorg? Dan is het tijd voor een kennismaking. Momenteel hebben wij de volgende vacatures voor woon- zorgcentrum Maranatha te Rijssen:

Verzorgenden IG

EVV'ers

Verpleegkundigen

Kijk voor meer informatie over de functie op www.svro.nl of bel ons op 0548 - 53 65 36. Solliciteer direct via sollicitatie@svro.nl of stuur uw sollicitatiebrief en cv, o.v.v. functie en locatie, naar: SVRO, Postbus 290, 2980 AG Ridderkerk.

zorg met identiteit

svro.nl

SVRO Ouderenzorg behoort tot Zorggroep Sirjon.

Welkom in 2012

Bij Grevelingenmeer, **zand en zee.** kamperen bij boerderij in de polder. Nieuw luxe sanitair, rolstoelgeschikt. Kruidenpluktuin voor uw verse thee. Kerk op loopafstand, rust en ruimte. Tel. 0187-669317 Grevelande.nl
Lies en Beijke van der Velde.

AMELAND- TERSCHELLING- BAKKEVEEN (bij Drachten) - OMMEN- HARDENBERG

te huur chalets/stacaravans
alle comfort - huur niet duur!
0512-516096 vdsluitvakanties.nl

In **Kamperland** hebben wij voor u een ruime **7-persoonsbungalow** te huur! De bungalow is vorig jaar geheel vernieuwd en is van alle gemakken voorzien. We bieden u veel ruimte, rust en privacy! U zit in de buurt van het Veerse Meer, strand en bos! Kortom, de ideale vakantiebestemming in **Zeeland!**
Voor meer info of foto's kunt u bellen naar 0118-584385

Tijdelijke **woonruimte in Barneveld** of omgeving gezocht door alleenstaande man in verband met werk bij Adullam. Reacties graag naar tel. 06-58 93 92 70.

Koeling in uw Kerk(gebouw)

Voor elk probleem? Bel AKTIE
Tel: 010-4517471

CO2 metingen

Advies en installatieburo

Voor een vrijblijvende offerte
aktie@klikSAFE.nl

Barneveldse Begravenis Vereniging

voor een eervolle, eenvoudige verzorging
van begravenissen in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12

PSYCHOSOCIALE ZORG
VERPLEGING
PERSOONLIJKE VERZORGING
PALLIATIEVE ZORG
MANTELZORGONDERSTEUNING
HULP BIJ HET HUISHOUDEN

Zorglijn: (0)10 264 07 77
www.agathos-thuiszorg.nl

Agathos THUISZORG ZORG DIE BIJ U PAST.

VAN STAVEREN
Begrafenisverzorging

Ook in de regio Leiderdorp, Lisse,
Hoofddorp en Aalsmeer

WIJ VERZORGEN
ALLEEN BEGRAFENISSEN

Sumatrastraat 11
2405 EM Alphen aan den Rijn
(0172) 233338
info@vanstaverenbegrafenisverzorging.nl
www.vanstaverenbegrafenisverzorging.nl

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele
ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:
Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag** vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 0,95 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Begrafenisverzorging Kamsteeg

Waar u ook woont, wij zijn dag en nacht bereikbaar
Wij verzorgen alleen begrafenissen

0183 - 44 94 94

Hoofdgraaf 5 - 4281 NM Andel
www.begrafenisverzorgingkamsteeg.nl

Voor Werkendam: A.L. Bor, tel. 0183-512859

Een respect- en stijlvolle
uitvaart is onze zorg

Haastrecht Oudewater Montfoort
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

**Nog altijd onzeker na Pesten?
EMDR!**

Een aantal van onze psychologen werkt op
verzoek vanuit een Christelijke achtergrond.

**Reformatorische
Psychologenpraktijk
Nederland**

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste hulp aan
kinderen, jongeren en **volwassenen** met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Traumatische ervaring(en)
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek
(zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autisme Spectrum Stoornis

Tevens bieden wij hulp bij PGB aanvragen
en verlengen

Voor meer informatie of aanmelding:

078 - 69 32 808

Adres: Plantageweg 5, 2951 GN Alblasserdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

begrafenisverzorging Den Hollander

Begrafenissen in Vlaardingen, Rotterdam,
Gouda, Den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst
uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.

T. den Hollander
P.N. den Hollander
Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509
www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Dé inrichter voor Kantoor, Kerk en School

HOEKMAN
Kantoor & Project

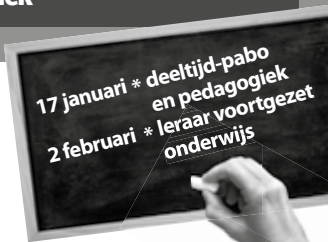
Uw partner in complete
kantoor- en projectinrichting

Showroom: Marconistraat 13 - 4461 HH Goes - T: 0113 57 29 07
E: info@piethoekman.nl - www.piethoekman.nl - www.hoekmanismeer.nl

voorlichtingsavonden

Voor deeltijd-pabo, leraar voortgezet onderwijs en pedagogiek

Heb jij hart voor kinderen of jongeren? Kom dan naar één van onze voorlichtingsavonden. Want bij Driestar Hogeschool krijg je niet alleen een topopleiding maar leer je ook hoe je écht van betekenis kunt zijn voor kinderen. Kijk voor meer info op www.driestar-hogeschool.nl

Driestar hogeschool

TALENT IN ONTWIKKELING

Voor een zorgzame begeleiding

Barnveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen

met aandacht voor uw persoonlijke wensen.
In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

Wij verzorgen alléén begrafenissen door het gehele land en zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.
• H. de Jongh • P.H. van der Leer • D.D.E. Melieste.

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam T (0184) 611 154
Waardenburg T (0418) 652 039
Werkendam T (0183) 701 017

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

PSYCHOLOGENPRAKTIJK BROUWER

BEHANDELING • BEGELEIDING
ONDERZOEK • ADVIES

Hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen

O.a.: ADHD • angst • burn-out • depressie • faalangst • fobie • gedragsproblemen • identiteitsproblemen • lichamelijke spanningsklachten • negatief zelfbeeld • onzekerheid • opvoedingsproblemen • paniek • piekeren • PDD-NOS • relatieproblemen • slaapproblemen • somberheid • spanning • stress • syndroom van Asperger.

RIDDERKERK
Verlengde Kerkweg
11

BARNEVELD
Wilhelminastraat
14

METEREN
(Geldermalsen)
Dorpsstraat 18

Informatie en aanmelding via:
Tel: 0180 - 42 69 55
E-mail: info@psychbrouwer.nl
Website: www.psychbrouwer.nl

Voor het leveren en leggen van **na-tuurstenen- en keramische vloeren**. Alleen **eerste klas kwaliteit** en steeds de **laagste prijs**. Tegelzettersbedrijf **J. Slingerland**, 0184-611917.

Zorg...

Respect...

Aandacht...

Geen crematies...

Walcheren, Noord- en Zuid-Beveland

Tel. 0118-616012 of 0113-342304

Ontdek de nieuwe Verrassing

Ons bungalowpark aan de rand van het historische dorp Oosterend heeft in 2011 een volledige nieuwbouw ondergaan en hiermee laten wij u graag kennismaken.

begrafeniszorging

Wij verzorgen begrafenissen (geen crematies) op de gehele Veluwe, in Kampen e.o. en in Rijssen e.o.

Begrafeniszorgers

G. v.d. Berg | D. Markusse | B.F. Nijhof | B. Vos

Nunspeet, Elburg e.o.	T (0341) 253 813
Kampen e.o.	T (038) 3332 383
Rijssen e.o.	T (0548) 540 053
overige plaatsen en b.g.g.	T (0577) 401 689

Begrafeniszorging Vos
Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
T (0577) 401 689

Vertrouwd verzorgd

Persoonlijke zorg voor uw begrafenis

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

Wij verzorgen alleen begrafenissen
Dag en nacht bereikbaar - overal te ontbieden

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Huishoudelijke hulp

“Wat heerlijk dat mijn woning op orde is”

Huishoudelijke hulp door medewerkers met een reformatorische identiteit, dat is **een vertrouwd idee**. Meer informatie? www.rstzorg.nl of bel 0342 - 42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **kraamzorg** en **verpleging & verzorging**